

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

Tělesnost je Boží dar

Mgr. Jiří Kubeš, Dis.

Katedra pastorační a sociální práce

Vedoucí práce: Mgr. Michal Pařízek

Studijní program: Sociální práce, B7508

Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Praha 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci tělesnost je Boží dar napsal samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.

V Praze dne 30.3. 2019

Jiří Kubeš

Anotace

V své práci se snažím uchopit téma těla a tělesnosti jako daru v křesťanském myšlení. Samotná práce se tak bude ve své první kapitole ubírat od základního představení polarit duše a těla, svátostnosti těla a pojetí těla jako stvořeného podle obrazu Božího. Díky tomuto přestavení tak čtenář bude moci nahlédnout do svátostné duální jednoty v člověku, do jednoty těla a duše, která je Bohem chtěná a žádaná a která je u Boha věčná. Druhá kapitola, v návaznosti na představení těla jako neodmyslitelné složky člověka, rozvede danou tematiku stvořenosti těla do větší hloubky, a to až k pojetí stvořeného těla jako daru. Práce poukáže na významové pojetí daru v křesťanském myšlení. Charakter a smysl daru pak práce rozvede ve své třetí kapitole, stávající se konsensem kapitol předchozích, a to tak, že k lidské tělesnosti a tělu přistoupí skrze jeden jediný vzor, kterým je tělo Kristovo. Na Kristově těle pak práce ukáže, že po vzoru Krista a církve, z tohoto těla vycházející, je člověk ve svém těle povolán na stejnou cestu, tedy na cestu korespondující s cestou Ježíše Krista.

Klíčová slova

Tělo, tělesnost, dar, trojice, Kristus, církev

Summary

In the following work I try to grasp the theme of body and corporeality as a gift in Christian conception. Thus, in its first chapter, the work itself will go from the basic presentation of the polarity human body and spirit, the sacrament of the body and its conception as a body created according to the image of God. Thus, the reader will be able to look into the sacramental dual unity in man, the unity of the body and the soul that is desired and desired by God, and who is eternal in God. The second chapter, following the introduction of the body as an inseparable part of man, will elaborate the given theme of creation of the body to a greater depth to the conception of the created body as a gift. Here, the compilation offers the reader even greater insight into the mystery of the body through the Christian perception of the gift. The character and purpose of the gift then eventually distributes the work in its third chapter, existing with the consensus of the previous chapters, by approaching human corporeality and body through one single pattern, which is the body of Christ. On Christ's body, labor shows that, following Christ and the Church, coming out of this body, man in his body is called to the same path, that is, the path corresponding to the path of Jesus Christ.

Key words

Body, physical, gift, Trinity, Christos, church

Poděkování

Rád bych poděkoval Michalovi Pařízkovi za trpělivost při psaní bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval všem, kdo mi s napsáním práce pomohli.

Obsah

Úvod.....	7
1. Tělo a tělesnost v křesťanském pohledu	9
1.1 Tělo a duše	9
1.2 Tělo jako svátost	11
1.3 Imago dei – Imago Christi	14
1.4 Tělo oslavené	16
2. Tělo jako Boží dar.....	18
2.1 Dar.....	18
2.2 Nepodmíněnost	21
2.3 Tělo pro Krista	22
2.4 Být povoláný v Kristu.....	25
3. Člověk v církvi, tělo v těle Kristově	27
3.1 Člověk vyvolený, v těle Kristově.....	28
3.2 Člověk v církvi, tělo povoláné ke službě	29
3.3 Člověk v církvi, tělo povoláné k chudobě.....	31
3.4 Radost těla v chudobném povolání	33
Zavěr	35

Úvod

Cílem této práce s názvem *Tělesnost je Boží dar* je poukázat na důležitost těla a tělesnosti v křesťanském myšlení a životě. Toto téma jsem si vybral zvláště z důvodu jistého opomíjení důležitosti těla a tělesnosti v duchovním životě křesťana. Již samotné slovní spojení „duchovní život“ v sobě do jisté míry nese něco nemateriálního, určitý protiklad hmotného světa, který představuje i tělo. Lidská bytost však o duchovnu nemůže mluvit, prožívat ho a přistupovat k němu nijak jinak nežli skrze své tělo a tělesnost. Proto při přemýšlení o Bohu a jeho vztahu k člověku se pro mne stává klíčové přemýšlet také o těle, a to jak těle Kristově, ale také těle lidském. Myšlenka těla jako daru, která celou práci provází, se tak snaží čtenáři ukázat, že lidská bytost ve své tělesnosti je Bohem stvořena, a co více, je jím chtěná a velmi žádaná. Tělo se pak v této práci nestává jakousi odcizenou entitou, kterou člověk chtě nechtě musí přijmout. Tělo se stává darem, který, přijme-li ho lidská bytost, ukazuje člověku to, kým opravdu je a jakým ho Bůh zamýšlel.

V první kapitole své bakalářské práce se zaměřím na představení základních témat vážících se k pojmání lidského těla a tělesnosti v teologické perspektivě. Zde budu mluvit například o častém problému duality těla a duše. Dalším důležitým krokem bude představení lidského těla jako svátosti, a to právě proto, aby čtenář pochopil pravý smysl lidského těla v křesťanském myšlení. V této části tak představím tělesnost, která, je-li stvořena Bohem, je nejen dobrá (svátostná) a plně patřící člověku, ale která zároveň umožňuje člověku poznat, kým je Bůh. Tato svátostnost pak vychází ze samotného Stvoření, a to stvoření lidské bytosti jako *imago Dei*. Třetí část pak představuje krátký exkurz do významu slov „stvořil ho k obrazu svému.“¹ Poslední část první kapitoly se zaměřuje na problematiku oslavení těla a pojetí tělesnosti po smrti. V první kapitole si kladu za cíl uvést čtenáře do samotné problematiky těla a tělesnosti v teologickém jazyce a zprostředkovat mu základní vhled do celého tématu práce.

---

¹ Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona : (včetně deuterokanonických knih) : český ekumenický překlad. 13. vyd. Praha: Česká biblické společnost, 2007. ISBN 80-85810-29-8, Gn. 1, 26.

Ve druhé kapitole práce čtenáře uvádím do tajemství lidského těla již podrobněji, a to konkrétně do pojetí těla a tělenosti jako daru. Práce se nejprve pokusí podat krátký exkurz do toho, co je dar a jak tento pojem chápeme v křesťanství. V druhé části nabídnu vhled do tematiky nezištného obdarování, ve kterém se Bůh sdílí lidské bytosti a v tomto nezištném sdílení ji zve do nové existence. Obraz přitakání danému obdarování tak můžeme nalézt ve třetí části práce. Tato část ukazuje, že obdarovanost Bohem uvádí člověka v jeho těle do vnitřního vztahu s Bohem. Tento vztah pak lidskou bytost a její tělesnost vyzývá k odpovědi. Daná odpověď je popsána v poslední části kapitoly, jako odpověď k povolání lidského těla k životu podle svého vzoru, k životu podle Ježíše Krista.

Pravý charakter a smysl těla jako daru pak v práci rozvádím v poslední kapitole, kapitole představující tělo Kristovo jako základní východisko křesťanského uvažování o těle a lidské tělesnosti. Zde ukáží, že Kristův život ve svém těle a tělesnosti není pouze předlohou či příkladem, ale je oživujícím prvkem, který lidskou tělesnost přivádí k jejímu pravému sebevyjádření. Tato kapitola tak nejdříve představuje církev jako tělo povolané v Kristu. Zde následně ukazují, že lidské tělo, pokud ho vnímáme jako obdarované Bohem, je stejně tak jako tělo církve a tělo Kristovo povolané ke službě potřebným, nemocným a slabým, je povolané pro druhé. Je totiž důležité poukázat na to, že nemluvíme pouze o těle a tělesnosti jedince, ale i o těle církve jako těle abstraktním, ale přesto uvažováním o těle a tělesnosti ovlivněném. Poslední kapitola pak poukazuje na význam chudoby církve jako předlohy pro její služebnost. Zde tak práce rozvíjí myšlenku, že stejně jako je církev povolána ve své pokorné chudobě a odevzdanosti Bohu sloužit druhým, tak i lidská bytost, ve své tělesnosti žijící z těla Kristova, je obdarována Kristem, je povolána stejnou cestou, tedy k chudobné službě druhému.

1. Tělo a tělesnost v křesťanském pohledu

V první kapitole se ve své bakalářské práci zaměřím na pojetí těla v křesťanství. V následujících čtyřech podkapitolách rozvedu pojmání těla a tělesnosti v tématu duality, svátosti, obrazu Božím a nakonec v tématu smrti a zmrtvýchvstání. Ve všech těchto podkapitolách se pokusím ukázat, že se tělo a tělesnost stávají součástí stvoření, Bohem chtěnou a v Ježíši Kristu potvrzenou skutečností.

1.1 Tělo a duše

Tělo a tělesnost nebyly ve své minulosti vždy chápány jako principy, na které by se měl klást větší důraz. Tělo bylo často považováno za pouhou schránku, hmotnou ulitu, která člověku nepropůjčovala svobodu, ale jeho duši spíše zavírala v tělesném vězení hmotného světa.² Smrt pak byla vnímána jako určité vysvobození věčné a nesmrtelné duše, duše od věčnosti nadřazené jednoduchému tělu.³ Tento dualistický přístup k lidské bytosti se začínal vyhrocovat až do takové míry, že se tělo stávalo synonymem pro hloupost, pomíjivost, křehkost, která vadí a odporuje lidské dokonalosti, duši nesmrtelné a silné.⁴ Dané přístupy však nespočívaly pouze ve vyvyšování duše, ale v lidských dějinách si můžeme povšimnout i přechodu do druhého extrému. S tím pak souvisí zbožšťování vlastního těla, materialismu a celého kosmu. Toto pojetí můžeme spatřovat například v marxistickém přístupu.⁵ V dějinách je tak velmi snadné najít vzájemné teorie snažící se vyvýšit lidskou spiritualitu či na druhé straně danou spiritualitu potlačit a vyzdvihnout lidskou tělesnost.

Dualismus mezi tělem a duší byl v dějinách častým tématem, ve kterých se křesťanství vymezovalo vůči jednomu druhému extrému. Biblický jazyk tak užívá dvou výrazů, aby více přiblížil chápání tajemství, kterým je člověk ve své tělesnosti. V řeckém jazyce rozlišuje Nový zákon mezi tělesností *sarx*, čili uchopením tělesnosti v její „masitosti“, těle hynoucím a hříšným, a mezi pojmem *soma*, které má podíl na Božím království, je Kristovým údem, dále jak píše Pavel

---

²Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*. 1. Vyd. PRAHA: Vyšehrad 1999. ISBN 80-85959-25-9, s. 195-197.

³Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření: ekologická nauka o stvoření*, s. 193-196.

⁴Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření: ekologická nauka o stvoření*, s. 165.

⁵ Kdy chápeme hmotu jako prvotní veličinu.

je i chrámem svatého Ducha, ve kterém lidská bytost nalézá a oslavuje Boha.⁶ Pro příklad je tak možné uvést Pavlovu řeč o životě podle těla, nechání se vést hříchem⁷, kde je pro tělo používán výraz sarx. V dalších částech svých textů však Pavel mluví o těle a tělesnosti velmi pozitivně, zde však používá výhradně pojem soma.⁸ Biblický jazyk tak k lidskému tělu přistupuje jako Bohem chtěné a Duchem svatým proměněné skutečnosti. Nemluvíme již o dualitě mezi tělem a duší, ale spíše o polaritě a polaritách lidské bytosti.⁹ Svatý Tomáš zde reaguje v apologetické obhajobě slovy, že duše oddělená od těla již ale není „já“, duše existuje jenom v těle, duše se stává formou těla.¹⁰

Uchopení těchto polarit můžeme nacházet již v prvních kapitolách bible, a to již u samotného stvoření člověka, které nabízí kniha Genesis. Kniha Genesis popisuje příběh stvoření nebe a země v sedmi dnech, a představuje tak Boha jako původce všeho. Hned první kapitola mluví o tom, že „na počátku stvořil Bůh nebe i zemi.“¹¹ V těchto slovech můžeme nalézat rovnost, která již od počátku panovala ve stvoření.¹² Představa, že dané dvě polarit (nebe a země) jsou rozdílné a nerovnocenné, se objevuje až v pozdějších interpretacích biblických textů. Příkladem může být text Gn 28, 12 o Jákobových snech¹³, nicméně i tam můžeme mluvit spíše o poukázání na propojení země a nebe a ne na jejich rozdílnost.¹⁴

Věnujeme-li se tématu polarit duše a těla v počátcích křesťanství, nejvýznamnějšími proudy v tomto myšlení představují dvě školy. Jedná se o takzvanou Antiochijskou tradici, reprezentovanou zejména Irenejem z Lyonu, a na

⁶ Srov. LÉON-DUFOUR, X; (ed.). *Slovník biblické teologie*. Vyd. 5. Velehrad: Křesťanská akademie, 1981. ISBN: 978-80-200-1127-5, s. 512-617. Té dvojice slov se dalo využít k vysvětlení dvojího hlediska, které plyne z víry. Sarx je hynoucí tělo (srv. Flp 3, 19), kterému není určeno dědictví Božího království (1 Kor 15, 50), soma je tělo, které má vstát z mrtvých spolu s Kristem (1 Kor 6, 14), které je Kristovým údem (1 Kor 6, 15), chrámem Ducha Svatého (1 Kor 6, 19); v něm má člověk oslavit Boha (1 Kor 6, 20).“

Srov. https://theses.cz/id/nz8a5r/Diplomka_27_3_20121.pdf

⁷ Řim 7, 5

ὅτε γὰρ ἡμεῖς ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ.

⁸ Ef 5, 28

οὕτως ὁφείλουσιν [καὶ] οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα

⁹ Srov. Mezinárodní teologická komise. *O některých aktuálních otázkách eschatologie*, s. 8-9.

¹⁰ Srov. Mezinárodní teologická komise. *O některých aktuálních otázkách eschatologie*, s. 60.

¹¹ Srov. ŠRAJER, J., KOLÁŘOVÁ, L., a kol. *Gaudium et spes padesát let poté*. 1. Vyd. CDK: Moderní česká teologie, 2015. ISBN 978-80-7325-391-2, s. 355-359.

¹² Srov. ŠRAJER, J., KOLÁŘOVÁ, L., a kol. *Gaudium et spes padesát let poté*, s. 355-359.

¹³ „Měl sen: Hle, na zemi stojí žebřík, jehož vrchol dosahuje k nebesům, a po něm vystupují a sestupují poslové Boží.“ Gn 28, 12

¹⁴ Srov. ŠRAJER, J., KOLÁŘOVÁ, L., a kol. *Gaudium et spes padesát let poté*, s. 355-359.

druhé straně o tradici Alexandrijskou, reprezentovanou zejména Plotinem či Origenem. Obě tradice při uchopení lidské duální jednoty docházejí k rozdílnému závěru. Každá z těchto tradic při uvažování o člověku čerpala z jiné části biblického textu o stvoření. Tradice Alexandrijská se zaměřovala převážně na část Genesis 1,26, kde se mluví o tom, že Bůh stvořil člověka k obrazu svému.¹⁵ Na rozdíl od toho vycházela tradice Antiochijská z Genesis 2,7, kde se hovoří o tom, že Bůh člověka učinil z prachu země.¹⁶ V jednom vyprávění o stvoření můžeme nacházet lidskou bytost představující završení stvoření, kdežto ve druhém (Gen 2,7) stvořením lidské dějiny teprve začínají. Můžeme si povšimnout, že zatímco Alexandrijská škola chápe tělesnost jako určitý důsledek pádu a zaměřuje se na lidskou duchovnost, Irenej na druhé straně vidí stvoření jako počátek dějin spásy, počátek, který se započal v nedokonalém Adamovi a završuje se v dokonalosti Syna Božího.¹⁷

Bavíme-li se o konečném konsensu obou přístupů, ten přichází až na čtvrtém lateránském koncilu, kdy je potvrzena pravda, že člověk se skládá z těla i duše. Podobné myšlenky však nebyly církvi cizí ani před koncilem, což v zásadě můžeme sledovat i u Chalcedonského koncilu a přemýšlení o Kristu jako Bohočlověku.¹⁸ V současné teologické reflexi tak můžeme nalézat jenom potvrzení daného tématu, kdy je tělo a duše vnímáno jako celý člověk stvořený Bohem, kde se samotné slavení Eucharistie stává oslavou těla, těla Kristova.¹⁹

1.2 Tělo jako svátost

Předchozí část uvedla čtenáře do problematiky těla a tělesnosti a ukázala, že lidská bytost není prvkem, ve kterém by převládala duchovnost nad tělesností, ale že je osobou, která žije a je ve své duální jednotě tělem i duší. Nejde tedy o pojmání těla jako břemene či nadbytečného kusu hmoty. Křesťanské myšlení

---

¹⁵Srov. Gn 1, 26

¹⁶ Srov. Gn 2, 7

¹⁷ MINNS, D. *Irenaeus: an introduction*. New York: T & T Clark, 2010. ISBN 9780567033659, s. 104-106.

¹⁸ Jakožto vyřešení podstaty lidské a podstaty Božské v postavě Ježíše Krista.

¹⁹ Srov. FRANTIŠEK. *Laudato Si* [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.farnostsusice.cz/doc/encyklika-laudato-si.pdf?1442638547358>, čl. 165.

Moltmann kromě Eucharistie přímo ukazuje na člověka, který jako obraz Boží je tvořen k Boží slávě a oslavě. Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření: ekologická nauka o stvoření*, s. 181.

zavádí pojmání těla jako svátosti, jako sacramenta.²⁰ V případě samotné svátosti či přístupu k tělu jako svátosti mluvíme o určitém „viditelném znamení skryté skutečnosti spásy.“²¹ Takových svátostí máme v církevním pojmání několik, skrze které právě „Duch svatý šíří milost Krista.“²² Svátost je tedy pro lidskou bytost reálný symbol Boží milosti, odkaz k většímu poznání tajemství, kterým je Bůh sám.²³ Již samotné slovo sacramentum, ze kterého pojem svátosti vychází, člověku naznačuje, že se jedná o svatou věc. Jak píše liturgická konstituce druhého vatikánského koncilu: „Svátosti jsou určeny k posvěcování člověka, k budování Kristova těla a k Boží oslavě. Víru nejen předpokládají, ale také ji slovy i znameními živí, posilují a vyjadřují.“²⁴ Svátost má tak ze své podstaty vyjadřovat Boží milost, ale i pomáhat lidské bytosti v životě ve víře a budování Kristova těla, kterým je církev.

Zde můžeme objevit nový smysl i v lidském těle, tělesnosti, která není pouhým hmotným celkem, ale je přímo svátostí jak o ní píše Radcliffe.²⁵ Takové tělo vstupuje do zcela nové dimenze vnímání. Již ne jako zátěž, nedůležitý prvek či něco nedůstojného. V samotném pojmu svátosti docházíme k závěru, že tělo a tělesnost se stává Bohem chtěnou, ustanovenou a zdarma věnovanou entitou. Tento vstup můžeme dle Clémenta zažívat právě v liturgickém slavení. Křesťan mluvící o svém těle musí sám vycházet ze vtěleného Slova, jeho umučení a jeho vzkříšení.²⁶ Lidé, kteří věří v posvátnost svého života a obzvláště své tělesnosti, ji mohou zažívat právě díky Kristu. Tuto posvátnost pak člověk zažívá nejvýstižněji ve slavení liturgie. Clément liturgii vidí jako místo, kde tělo dostává svoji symbolickou a nezastupitelnou hodnotu, kde se jeho hodnota odhaluje přede všemi věřícími. Liturgie se stává místem, kde je možné Boha poznávat přímo

---

²⁰Srov. RADCLIFFE, T. *Proč být křesťan?* 1. Vyd. Praha: Krystal OP, 2017. ISBN 978-80-7575-009-9, s. 111.

²¹ *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. ISBN 9780225668674, s. 149.

²² *Katechismus katolické církve*, s. 149.

²³ Poznávání Boha je samotná kapitola, zde tak v krátkosti můžeme zmínit cestu apofatickou či katafatickou, či následně z nich vycházející cestu Affirmacionis negacionis a emitentie.

²⁴ RICHTER, K. *Liturgie jako dialog mezi Bohem a člověkem* [online]. 2016 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/liturgie-jako-dialog-mezi-bohem-clovekem-klemens-richter>

²⁵Srov. RADCLIFFE, T. *Proč být křesťan?*, s. 111.

²⁶ CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*. 1. Vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma 2004. ISBN 80-86715-17-5, s. 23.

tělesnými smysly.²⁷ Je však třeba zdůraznit, že liturgie jako taková se neodehrává pouze při obřadu, či ceremonii. Samotný život křesťana se stává jednou velkou liturgickou oslavou Boha stvořitele. Clément píše, že jestliže je člověk schopný poznávat Boha smysly v samotném liturgickém slavení, pak je schopný poznávat Boha v jeho stvoření jakožto univerzální liturgii. Tak jako svíce při liturgickém obřadu evokují přeměnu hmoty ve světlo,²⁸ tak slunce ukazuje na vznešený dar světla od Boha. Tak jako když „vonné látky zasahují náš nejarchaičtější a nejzemitější smysl, čich, jako když stoupá vůně ze země po dešti.“²⁹ A tak bychom mohli říci, že pro každého, kdo se ve svém těle více zamýšlí nad tím, co je okolo něho, „se vše krásné stává obrazem neviditelné harmonie.“³⁰ Jak Clément dodává o kráse světla, která se stává obrazem světla neviditelného³¹, spatřujeme i my v kráse těla obraz těla oslaveného.

Podle svatého Augustina v Sacrosanctum Concilium: „Církev vyšla jako podivuhodná svátost z boku Krista spícího na kříži.“³² Tak nám církev zpřítomňuje a uskutečňuje velikonoční tajemství Krista.³³ V samotných svátostech se tak lidské bytosti dává Bůh, který člověka pozvedá, zbožšťuje a uvádí ho k účasti na své božské přirozenosti.³⁴ Můžeme mluvit i o Kristově tělesnosti, ve které se Kristus člověku vydává, odhaluje se mu a díky němu dochází lidská bytost účasti na Božské přirozenosti. Je pozvána do vztahu Otce a Syna a díky Synově poslušnosti je člověk právě ve své tělesnosti zbožštěn. Nejen že tělo ve své podstatě zpřítomňuje Boží svátostnou povahu, ale díky Kristu je i jakousi předehranou a znamením budoucí slávy.³⁵

---

²⁷ Srov. CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 30

²⁸ Srov. CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 29-30.

²⁹ CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 30.

³⁰ CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 34.

³¹ Srov. CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 34.

³² SC 5

³³ Srov. GIGLIONI, P. *Svátosti Krista a církve : souzvuk mezi Bohem a člověkem*. 1. Vyd. Kostelní vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996. ISBN 9788071921158, s. 15.

³⁴ Srov. GIGLIONI, P. *Svátosti Krista a církve : souzvuk mezi Bohem a člověkem*, s. 15.

³⁵ Srov. GIGLIONI, P. *Svátosti Krista a církve : souzvuk mezi Bohem a člověkem*, s. 15.

1.3 Imago dei – Imago Christi

Podkapitola Tělo jako svátost čtenáři odhalila nezastupitelný charakter lidské tělesnosti, a to jak před samotným Bohem, tak před člověkem. Svátost se pak nejvýrazněji projevuje ve slavení liturgie. Taková svátostnost lidské bytosti vychází ze samotného stvoření a její záznam nacházíme v knize Genesis. Kniha Genesis doslova mluví o svátostné povaze těla, která má svůj původ právě v Božím obrazu.

Následující část se zaměří na stvoření lidské bytosti a to bytosti, která je tvořena k obrazu Božímu.³⁶ Pro uchopení tělesnosti v křesťanském pohledu je toto téma zásadní. Moltmann zde ukazuje, že lidská bytost není obrazem Boha jenom ve své duchovní podobě, ale že celá lidská bytost ve své tělesnosti je Božím obrazem.³⁷ Tato jedinečnost však nevychází z lidských schopností, z rozumovosti, schopnosti vnímat, tvořit či snít.³⁸ Do této jedinečnosti nás uvede následující část.

Jedinečnost člověka v jeho těle a tělesnosti nachází svůj původ v příběhu o stvoření. Bůh tvoří *člověka ke svému Obrazu*,³⁹ Moltmann však ukazuje, že tradiční překlady říkají, že Bůh stvořil *člověka podle svého Obrazu*.⁴⁰ Takové stvoření tak předpokládá určitý prapůvod, pravzor daného Obrazu. Obraz, podle kterého Bůh tvoří. Můžeme tedy o stvoření mluvit jako o události, do které Bůh ve své trojjedinosti vstupuje a tvoří podle svého Obrazu, podle Obrazu Kristova.⁴¹

V takovém tvoření je možné pozorovat lidskou bytost, objevující se uprostřed vydávající se lásky. Bůh tvořící podle svého Obrazu, tvořící s pohledem na Krista,⁴² tak tvoří i člověka v celé jeho lidskosti. Vždyť Kristus sám na sebe bere vše lidské, stává se tím, čím je, člověkem.⁴³ Podoba člověka s Bohem se tak stává zprostředkovanou skrze Krista.⁴⁴ Přistupujeme-li takto k lidské tělesnosti,

---

³⁶Srov. Gn 1, 27

³⁷Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*, s. 194.

³⁸ V takovém případě by lidská bytost byla ohrožena. Nesplňovala byli dané kritérium obrazu, její důstojnost by byla ohrožena.

³⁹ Gn 1, 27

⁴⁰Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*, s. 174.

⁴¹ Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*, s. 173-175.

⁴² Ježíš se slovy Bible stává dokonce novým stvořením 2. Kor 5, 17. Červenková zde mluví o takzvané rekapitulaci v Kristu. Srov. ČERVENKOVÁ, D. *Katolický pohled na náboženskou pluralitu*. 1. Vyd. Praha: Nakladatelství karolinum, 2016, ISBN 9788024633435, s. 136.

⁴³Srov. POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 2. vyd. Praha: Krystal OP, 2002, ISBN 978-80-7195-394-4, s. 261-265 .

⁴⁴Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*, s. 174.

docházíme závěru, že tělo a tělesnost člověka nachází svůj vzor v Ježíši Kristu, kde se „tajemství člověka opravdu vyjasňuje jen v tajemství vtěleného Slova.“⁴⁵ Antropologie, jak sám Moltmann píše, tak dochází svého konečného naplnění až v Christologii.⁴⁶ Jedině v Christologii a pohledu na Krista lidská bytost dochází pravého objevení poznání, kým opravdu je. Jedině v pohledu na Krista se člověk stává skutečným člověkem, zamýšleným při stvoření. Stává se synem a dcerou v Synu, dítětem Božím. Člověk žije své lidství po vzoru Syna Božího. A jako takové ho dokáže vnímat a prožívá v jeho celistvosti a zaměřenosti k Bohu.

Tak se dostáváme ke skutečnému Obrazu a výjimečnosti lidské tělesnosti, kterou můžeme vnímat jako obraz vztahu Boha Otce k synům a dcerám v Synu. Vždyť díky Synu jsme přijati za syny Boží, do vztahu, který k nám Bůh má. „Bůh k člověku zaujímá vztah, ve kterém je jeho Obrazem.“⁴⁷ Z toho vyplývá samotná nezrušitelnost a nezaměnitelnost Obrazu a jedinečnosti každé lidské bytosti. Takové jedinečnosti nabývá člověk nehledě na vzhled, inteligenci, sociální postavení, nehledě na stavbu své tělesnosti. Jsem člověkem, jsem Obrazem Božím právě proto, že mne Bůh miluje, že jsem milován. Proto každý člověk, jakkoli omezený ve své mysli, sociálních podmínkách a hlavně těle, je stále plně obrazem Boha, stále plně a neomezeně přijímán a zahrnován do samotné trojiční lásky.⁴⁸ Moltmann uvádí, že „důstojnost lidí je díky trvalé Boží přítomnosti stálá, nezničitelná a nelze od ní ustoupit.“⁴⁹

Věnujeme-li se tak samotné tělesnosti, jejímu uchopení ve slovech Imago Dei, mluvíme o lidském těle, které svého naplnění a jedinečnosti dochází v těle svého původu, v těle Ježíše Krista. V takovém těle tak lidská tělesnost nachází svého původu, i svého cíle.⁵⁰ Lidská tělesnost, a to i deformovaná či narušená hříchem, nemůže být vyškrtána jako špatná. Tělo, ač narušené, je stále plně obrazem Božím, a to ne proto, že by obsahovalo nějakou „nezničitelnou substanci“, kterou by se pyšnilo, ale právě pro milostný vztah, který k němu

---

⁴⁵II. Vatikánský koncil. *Gaudium et Spes* [online]. 1965 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_cs.html, čl. 22.

⁴⁶Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*, s. 174.

⁴⁷MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*, s. 184.

⁴⁸Srov. MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*, s. 184-185.

⁴⁹MOLTSMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*, s. 185.

⁵⁰Jan 14, 6

zaujímá Bůh. Takový je tedy pravý obraz lidského těla a tělesnosti, je to Obraz Boha, který Bůh svou láskou přivádí k dokonalosti.

1.4 Tělo oslavené

Předchozí podkapitola ukázala na důstojnost, kterou díky Bohu zažívá člověk ve své tělesnosti. Tedy nejen duše, ale celý člověk stvořený podle Obrazu Božího. V návaznosti na tuto důstojnost je potřeba uvést do problematiky Těla oslaveného.

Počátkem podkapitoly je nutné zdůraznit, že člověk oslavený či vzkříšený na svém těle ani duši nic ze své přirozenosti neztrácí. Tím, že lidská bytost vstupuje do společenství s Bohem, plně se mu odevzdává a přijímá kvalitu Ducha,⁵¹ získává i novou neporušitelnost, svatost, nesmrtelnost, vše garantované Boží láskou.⁵² Ambros ukazuje, že tělo a duše se plně usídlují v Božím životě a tvoří „božsko-lidskou jednotu, která je dána otevřeností vůči dokonalé lásce, která jej připodobňuje k Bohu.”⁵³

Tuto jednotu však můžeme pozorovat již dříve než ve smrti, a to v postavě vtěleného Slova. Ježíš Kristus přichází, plně na sebe bere lidství a z pozice člověka i Boha zve lidskou bytost do tohoto svátostného společenství.⁵⁴ Kristus tak na sebe bere celé lidství i s jeho omezeními, jak tělesnými, tak duševními.⁵⁵ Ty následně svým životem, smrtí a vzkříšením vykupuje a zve k novému životu.⁵⁶ Tento nový život, život vykoupený, je život, který má člověk možnost zažívat a zažívá již v přítomnosti na svém těle. K životu plně oslavenému však dochází až u Boha. Jak uvádí Mezinárodně teologická komise, zachováme-li určitý realismus samotného vzkříšení lidské bytosti i její tělesnosti, je potřeba mít stále na paměti

---

⁵¹ Srov. AMBROS, P. *Osoba v pohledu spirituální antropologie* 2013 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://pfyziolmysl.upol.cz/?p=1103>

⁵² Srov. AMBROS, P. *Osoba v pohledu spirituální antropologie* 2013 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://pfyziolmysl.upol.cz/?p=1103>. Kvalitou Ducha je v této práci myšleno oslavení těla, skrze Ježíše Krista.

⁵³ AMBROS, P. *Osoba v pohledu spirituální antropologie* 2013 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://pfyziolmysl.upol.cz/?p=1103>

⁵⁴ Srov. POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 261-265.

⁵⁵ POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 261-265

⁵⁶ Jan Pavel teologie těla 1. Prvotní lidství (ráj) 2. Padlé lidství 3. Vykoupené lidství 4. Oslavené lidství (znovu ráj). Srov. JAN PAVEL II. *Teologie těla: katecheze Jana Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu*. 1. Vyd. Praha: Paulínky 2005. ISBN 9788074501890, s. 16.

Kristovo oslavené tělo. MTK tak nabízí určité východisko, kterým je pojmání těla, „které je nyní formováno duší (psyche), při slavném vzkříšení bude formováno duchem (pneuma).“⁵⁷ Vždyť v samotném slovu Písma se autoři vyjadřují o existenci těla po smrti „A nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo – duši zabít nemohou. Spíše se bojte toho, který může zahubit v pekle duši i tělo.“⁵⁸ Můžeme tak shledávat důrazy toho, že i po smrti člověka přebývá prvek, „v němž substituuje totéž lidské já.“⁵⁹

Prožívat oslavený život, jak jsme uváděli výše, je možné již zde na zemi, a to v každé chvíli života, nejvíce však dle Clémenta ve slavení svaté liturgie a eucharistii. V takových okamžicích je lidská bytost přímo konfrontovaná s nesmírným tajemstvím, které se týká jí samé, její smrti, života a celého smyslu lidského bytí. Člověk v eucharistickém slavení dochází poznání, že on sám se začíná proměňovat. A to jak píše Clément, že „se tělo smrti začíná proměňovat v tělo života.“⁶⁰ V takovém slavení se postupně noříme do těla Kristova, a tím i do celého svátostně eschatologického společenství. Tento akt tak v lidské bytosti vyvolává pocit nesmírné radosti, radosti z překonané smrti a pozvání do života věčného.

Můžeme tedy mluvit o člověku oslaveném jako o tělesném člověku, žijícím svůj život plně a radostně ve společenství trojjediného Boha. Tuto radost může člověk zažívat již zde na zemi, avšak plného naplnění může dojít až ve finálním svátostném společenství po smrti. Vždyť lidská bytost již samotným křtem vstupuje do tohoto svátostného společenství a liturgickým slavením se toto společenství v Boží lásce ukotvuje. O křtu se tak dá mluvit jako o započaté cestě, vrcholící právě ve smrtelném odevzdání svého života Bohu a určité inkluzi do svátostného společenství. V závěru této části můžeme znovu citovat Ambrose, který ukazuje na podobnost mezi zduchovnělým tělem Kristovým a tělem lidské bytosti přijímající svátost křtu. „Získá-li člověk takto zduchovnělé tělo intenzivně usilující vyjádřit se láskou, získává vlastní formu zmrtvýchvstalého Krista. Jeho

---

⁵⁷ Mezinárodní teologická komise. *O některých aktuálních otázkách eschatologie*, s. 33. Srov. 1Kor 15,44.

⁵⁸ Mt. 10, 28. In Mezinárodní teologická komise. *O některých aktuálních otázkách eschatologie*, s. 58.

⁵⁹ Mezinárodní teologická komise. *O některých aktuálních otázkách eschatologie*, s. 59.

⁶⁰ CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 34.

tělo se stalo podobné oslavenému tělu Ježíše Krista.”⁶¹ A v radostném životě tak může věřící na svém těle již nyní zažívat slávu budoucího, slávu věčného života.

2. Tělo jako Boží dar

Lidská bytost se v křesťanském nahlížení a v biblickém pojetí stává spojením dvou polarit duše a těla, které tvoří jednotu. Tato duální jednotu pak neodkazuje k pouhé koexistenci obou polarit, ale k samotné svátostnosti, s kterou k lidské duši a tělu můžeme přistupovat. První kapitola tak ukázala, že tělo jako materiální a viditelná součást lidské bytosti má schopnost svým svátostným charakterem odkazovat k tajemství, kterým je člověk i Bůh.⁶² Člověk poznává sebe sama a své tělo jako stvořené k Obrazu, či lépe řečeno podle Obrazu Krista. Bůh tak lidskou bytost tvoří podle svého Obrazu, a co více, skrze svého Syna dává lidské tělesnosti určitou garanci, garanci věčnosti. V Ježíši Kristu tak lidské tělo dochází oslavení a nabývá kvality vzkříšeného těla Kristova.

Následující kapitola bude k lidské, Bohem stvořené tělesnosti přistupovat jako k daru, daru nezaslouženému a uschopňujícímu. Kapitola se pokusí ukázat, že lidský život, lidskou tělesnost nevyjímaje, se stává darovanou skutečností, kterou je člověk povolán disponovat.⁶³

2.1 Dar

Tematika Daru je stěžejním bodem této práce. Dar jak už v teologickém, tak profánním jazyce je něčím nezištným, nezaslouženým, něčím, za co druhá osoba nedává žádnou protihodnotu. V teologickém jazyce však darování života odkazuje k samotnému původu člověka, jeho bytí, jeho existenci.⁶⁴ Problém přichází, když lidská bytost vnímá sebe sama jako jediného původce svého života.

---

⁶¹ AMBROS, P. *Osoba v pohledu spirituální antropologie 2013* [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://pfyziolmysl.upol.cz/?p=1103>

⁶² „Přijetí vlastního těla jako Božího daru je nezbytné k přijetí a akceptaci celého světa jako daru Otcova.” FRANTIŠEK. *Laudato Si* [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.farnostsusice.cz/doc/encyklika-laudato-si.pdf?1442638547358>, čl. 34.

⁶³ Srov. HOJDA, J. *Dětství člověka a Boží otcovství*. MKR Communio 13, 2009, č. 4, ISSN – 1211-7668, s. 537-544.

⁶⁴ Existovat. Již samotný výraz napovídá. Ex sistere – býti z něčeho. Nemám bytí ze sebe. Srov. Srov. RICHARD VON SANKT-VICTOR. *Die Dreieinigkeit*, s. 125-126.

Taková myšlenka ji pak svádí k sebestřednosti a bezvýhodné zaměřenosti do sebe, aniž by se z tohoto kruhu mohla vymanit.⁶⁵ Avšak člověk zažívá, že se v tomto světě objevuje bez vlastního přičinění.⁶⁶ Při narození můžeme spatřovat, že lidská bytost své bytí a existenci na tomto světě dostává. Toto bytí však není jejím vlastním produktem, ale je jí darované.⁶⁷ Mluvíme-li o samotném pojetí daru v církevní tradici, je dobré zmínit například encykliku *Caritas in Veritate* a její logiku daru. Benedikt XVI se sice v dané encyklice věnuje pojmání daru v ekonomických a hospodářských souvislostech, nicméně základ je pro něho stejný jako pro nás. Logika nezaslouženého nabytí vybízí lidskou bytost k zamyšlení a následnému jednání. Benedikt pojednává přímo o tom, že „lidská bytost je učiněna jako dar, který vyjadřuje a uskutečňuje jeho transcendentní dimenzi.“⁶⁸ Pro lepší pochopení daných slov je potřeba uvést, že člověk, na počátku stvořený Bohem, je tímto stvořením obdarovaný, nemá nic ze sebe a za vše vděčí Pánu. Můžeme tak dané bytí nazvat bytím chudobným, tedy bytím, kdy nic nemám a jsem plně závislý na Bohu.⁶⁹

Analogii k takovému sebedarování života pak můžeme v mnoha případech vidět v láskyplném životě rodičů a jejich darování života dítěti. V samotném Písmu najdeme pasáž, kdy Ježíš kárá své učedníky za přístup k dětem a na nich ukazuje Boží království: „Pokud nebudete jako tyto děti, nikdy nevejdete do Božího království.“⁷⁰ Můžeme zde vidět důraz, který Kristus připisuje zrozenosti, hravosti, bezstarostnosti a odevzdanosti, kterou člověk ve svém dětství prožívá. Život v rodině nás tak přivádí do určitého obrazu samotného trojičního života. Manželé vstupující do rodičovství přijímají skutečnost vydání svého života jeden druhému a následně dítěti. Dítě vstupuje do života ne ze své vůle, ale z vůle rodičů a zažívá tuto naprostou chudobu a obdarovanost ze strany rodičů, žije z ní a přijímá ji jako samozřejmou.⁷¹

---

⁶⁵ Srov. BENEDIKT, XVI. *Caritas in veritate* [online]. 2009 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.farnostsusice.cz/doc/caritas-in-veritate.pdf>, čl. 34.

⁶⁶ Srov. HOJDA, J. *Dětství člověka a Boží otcovství*, s. 539-541.

⁶⁷ Srov. HOJDA, J. *Dětství člověka a Boží otcovství*. MKR Communio 13, 2009, č. 4, s. 537-544.

⁶⁸ BENEDIKT, XVI. *Caritas in veritate* [online]. 2009 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.farnostsusice.cz/doc/caritas-in-veritate.pdf>, čl. 34.

⁶⁹ Chudobu zde pojmáme jako skutečnost vnitřní i vnější odkázanosti na Boha.

⁷⁰ Mt. 18, 3

⁷¹ HOJDA, J. *Dětství člověka a Boží otcovství*, s. 537-544.

Ontologický význam dětství je zásadní právě v tom, že díky takovému průběhu zrození nám pomáhá odhalovat smysl a význam lidského těla jako „bytí z daru.“⁷² Lidská bytost je ve své tělesnosti zrozena jako ta, která sama sebe nalézá v samotné anonymní lásce Boha.⁷³ Člověk poznává, že stejně jako dítě vděčí za svůj život rodičům a jeho život je mu darovaný, tak i lidská bytost zažívá, že její život a s ním i spojené tělo není reálně její, ale jsou jí Bohem darované. Můžeme mluvit o anonymním obdarování, zcela zdarma a bez zásluh. Díky takovému daru lidská bytost vstupuje přímo do středu dramatu života, přímo do své existence. Člověk má pak možnost naslouchat svému srdci „jako tlukotu milosti a chvály daru života, který nám přichází od Jiného, od Boha.“

Novotný poté ukazuje na určitou nejzazší skutečnost všeho darování, kterým jsou pro sebe navzájem Bůh Otec a Bůh Syn, ve vzájemnosti Ducha Svatého.⁷⁴ Mluvíme-li tak o daru, který lidská bytost přijímá od Boha, musíme mluvit o samotném prapůvodu tohoto daru, kterým se stává věčné darování se navzájem uprostřed trojice. O Bohu tak mluvíme jako o vnitřní trojiční lásce, která ve své milosti vystupuje a dotýká se člověka. Díky tomu je lidská bytost schopna alespoň nedokonale poznat, kdo je Bůh.⁷⁵ Jak píše Novotný, „všechno je totiž sebesdílení Otce a Syna v Duchu svatém.“⁷⁶ Novotný tak velmi výstižně poukazuje na trojiční charakter stvoření, který můžeme uvnitř trojice nalézat a díky kterému poznáváme hlavní smysl daru:

„Všechno je totiž sebesdílení Otce a Syna v Duchu svatém: Vzájemně se oslavují, předávají si sami sebe ve svém nekonečném bytí a navíc, zcela svobodně a nenuceně, i prostřednictvím daru stvoření a dějin tvorstva: Otec je dává v Duchu svatém Synovi a Syn je v témže Duchu vrací Otci.“⁷⁷

---

⁷² HOJDA, J. *Dětství člověka a Boží otcovství*, s. 540-541.

⁷³ HOJDA, J. *Dětství člověka a Boží otcovství*, s. 541.
1211-7668.

⁷⁴Srov. NOVOTNY, V. *Všechno je milost: sborník k počtě 80. narozenin Ludvíka Armbrustera*. 1. Vyd. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 9788024615059, s. 180.

⁷⁵Srov. KASPER, W. *Kříž jako zjevení lásky Boha*. Mezinárodní katolická revue *Communio* 2010, roč. 14, č. 1, s. 10-18.

⁷⁶ Samotné stvoření tak můžeme interpretovat jako plod lásky Boha Otce vůči Synu a vůči člověku.

⁷⁷NOVOTNY, V. *Boží království jako událost mezi osobami trojice*. MKR *Communio* 2, 2007, s. 155–161.

Člověk má dar plně přijímat, jako Syn přijímá vše od Otce, lidská bytost však u přijetí nekončí a ve své lásce vše odevzdává Bohu, jako Syn v Duchu svatém vše Bohu dává. Na základě takové trojiční analogie můžeme vidět, že přijímání daru od Boha odkazuje k úctě a vděčnosti, stejně tak lidská bytost v lásce dávající tento dar zpátky Bohu, ukazuje na laskavou poslušnost a odevzdanost v proudu „milostného sebedarování“⁷⁸ do kterého je díky Synovské poslušnosti začleněna.

2.2 Nepodmíněnost

U představení daru a obdarování v křesťanském pojetí jako milostného sebevydání se trojjediného Boha člověku nesmí zásadním způsobem chybět nepodmíněnost a určitá zdarmadanost ze strany Boha.

Nepodmíněnost stvoření či jinak řečeno její zdarmadanný charakter má má velký význam, pokud rozebíráme význam daru v jeho teologických dimenzích. V následující části práce uvidíme, že dar člověka k něčemu povolává, nepodmíněnost daru je však aspektem prvořadým.

Rozhodujícím tématem křesťanství se tedy stává láska, která má absolutně darovaný charakter.⁷⁹ Taková láska je „vylitím darující se lásky mezi Otcem a Synem v Duchu.“⁸⁰ Otec a Syn jednají vůči člověku stejně, jako jednají ad intra, tedy uvnitř sebe. Bůh Otec se absolutně vydává Synu zcela nezištně a nepodmíněně mu ze své lásky vše daruje a Syn tuto obdarovanost přijímá.⁸¹ To samé se děje i při obdarování člověka Bohem, darem stvoření, života a samotného těla. Lidská bytost svůj život získává zcela zdarma, je jí umožněno žít a zcela svobodně se rozhodovat. Tato nepodmíněnost tak nevyžaduje po lidské bytosti nic na oplátku. Vždyť ve svobodném sebesdílení a darování se uskutečňuje samotný život Otce a Syna v přítomnosti Ducha svatého. Jak práce lehce nastínila výše, Bůh, který je ad intra v sobě samém milostivě darující se Otec Synu, Syn vše

---

⁷⁸NOVOTNY, V. *Všechno je milost: sborník k počtě 80. narozenin Ludvika Armbrustera*, s. 180.

⁷⁹Srov. SCHUTZ, CH. *Spiritualita bez konfesionalismu* [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: [http:// https://www.getsemany.cz/book/export/html/1654](http://https://www.getsemany.cz/book/export/html/1654)

⁸⁰Srov. SCHUTZ, CH. *Spiritualita bez konfesionalismu* [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: [http:// https://www.getsemany.cz/book/export/html/1654](http://https://www.getsemany.cz/book/export/html/1654)

⁸¹Doslova se Bůh stává sám v sobě v totálním bytím pro druhého. Srov. KASPER, W. *Kříž jako zjevení lásky Boha*, s. 15.

přijímající ve společenství Ducha, tak tento Bůh nejedná jinak než tak, jaký je. Život lidské bytosti se stává přímo nezaslouženým darem v Kristu. Darem, který vychází ze samotného darování Otce Synu. „Boží přítomnost v našem životě závisí v každém okamžiku na NĚM, který se nám dává ve svém Duchu prostřednictvím Krista.“⁸² Je možné shrnout, že ve stvoření milost, kterou Bůh prokazuje lidské bytosti, a to i ve stvoření těla a tělesnosti, Bůh člověku dává zcela zdarma, nepodmíněně, nezaslouženě a^{gratuitně}. Bůh se člověku sdílí, uvádí ho do života a zároveň v Ježíši Kristu přivádí do společenství se sebou. V takovém společenství tak lidská bytost dochází opravdového naplnění. Člověk ve své tělesnosti dochází poznání, že se jeho tělo stává nezištným darem, že jeho existence není ničím jiným než darem od Boha a svobodným uvedením do světa.

Je však zásadní chápat, že samotná nauka o^{gratuitě} neodporuje chápání určení lidské bytosti. Stvoření tak, jak píše Boublík⁸³ a udává i Druhý vatikánský koncil⁸⁴, začíná zdarmadaností. Směřuje k slávě Ježíše Krista a nakonec v ní vrcholí.⁸⁵ Samotný dar tělesnosti je tak třeba chápat jak ve světle stvoření, jako nepodmíněného darování milosti, tak i ve světle vzkříšení a Kristova oslaveného života. Tak na dar těla, tělesnosti a jeho smyslu musíme vždy nahlížet „ve světle Kristova tajemství.“⁸⁶ Následující část práce ukáže charakter stvoření, které můžeme nazvat jako „bytí stvořené pro Krista“⁸⁷, či pro naši práci lépe řečeno jako těle stvořené pro Krista.

2.3 Tělo pro Krista

Dar lidského těla umožňuje lidské bytosti zažívat sebe sama a zažívat Boha, samotná tělesnost lidskou bytost navíc zavazuje k určité odpovědnosti. Skutečnost, že lidská bytost nemá tělo ze sebe stvořené, ale má ho od druhého, od

---

⁸²BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*. 2. Vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2006. ISBN 9788071950592, s. 113.

⁸³ Srov. BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*, s. 111-112.

⁸⁴ Srov. II. Vatikánský koncil. *Gaudium et Spes* [online]. 1965 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_cs.html, čl. 2.

⁸⁵Srov. BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*, s. 112.

⁸⁶BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*, s. 112.

⁸⁷BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*, s. 113.

Boha⁸⁸, už sama ukazuje na jistou odpovědnost z vlastnění daného těla. Člověk není vládcem, prvním či posledním stvořitelem, který by si mohl nárokovat práva na život, statky, dokonce ani na své tělo. Ano, lidská bytost danými skutečnostmi disponuje, nicméně jejich opravdovým stvořitelem je Bůh.⁸⁹ Když ukážeme na původce všeho stvoření, Boha, můžeme tak díky jednoduché analogii lépe proniknout do tohoto myšlenkového schématu. Takto pojímané stvoření ukazuje lidské bytosti zvláště pak v její tělesnosti, že by nebyla ničím, neměla by nic, dokonce by ani nebyla, kdyby jí to nebylo dáno od Pána.⁹⁰

Pro lepší pochopení souvislosti spojení těla, člověka a Boha, si můžeme pomoci příměrem krále a syna. Král daruje svému synu kočár. Syn má tak plnou moc a právo k užívání dané věci, nicméně samotného krále by mrzelo, kdyby se syn k darovanému předmětu choval malomyslně. Vždyť přece syn svým zacházením s kočárem vyjadřuje i to, jaký vztah má ke svému králi. Bude ho opatrovat jako tu nejcennější věc, neboť nechce zarmoutit svého pána. Stejně tak je to i s lidskou tělesností a Bohem stvořitelem. Člověk uvědomující si původce stvoření a svoji vlastní gratuitní obdarovanost je tímto stvořením vtažen do určité odpovědnosti vůči danému světu. Do odpovědnosti vůči stvořiteli, a to v milosrdném přístupu k vlastní tělesnosti. Zde tak můžeme přejmout slova svatého Ignáce a lépe jim porozumět, když říkáme, že je člověk stvořen také proto, aby ve stvoření a na svém těle náchazel Pána a tímto hledáním ho chválil, vzdával mu úctu a oslavoval jej.⁹¹ Oslava Boha pak může vycházet již ze samotného uvědomění si daru těla a tělesnosti. Uvědomění si, jak velká úcta náleží něčemu takovému jako je tělo.

Tato úcta se tak ze začátku neprojevuje primárně Bohu, ale lidská bytost vzdává chválu Bohu právě tím, že tuto úctu projevuje k jeho stvoření, to znamená i ke své tělesnosti. Ukazuje na to, že Bůh člověku daruje život, daruje mu i jeho tělesnost a člověk by mu měl skrze toto tělo vzdávat úctu.⁹² Úcta nevychází jenom ze skutků milosrdenství či z nějakého donucení. Ta pravá úcta začíná u samotného

---

⁸⁸ Tak jako Novotného název publikace výstižně uvádí do problematiky „Všechno je milost.“

⁸⁹ Srov. Zj 22, 13

⁹⁰ Srov. 2 Kor 5, 15-18

⁹¹ Česky překlad Iigance z loyoly In NOVOTNY, V. *Všechno je milost: sborník k poctě 80. narozenin Ludvíka Armbrustera*, s. 180.

⁹² Česky překlad Iigance z loyoly In NOVOTNY, V. *Všechno je milost: sborník k poctě 80. narozenin Ludvíka Armbrustera*, s. 180.

daru, který člověk má, kterým je v našem případě tělo. Lidské tělo tak, použijeme-li výše uvedenou analogii, představuje darovaný kočár, který pán daruje svému milovanému a kterým, když se o něho bude lidská bytost řádně starat, může vzdávat úctu samotnému Bohu.⁹³

Analogie kočáru není zcela přesná⁹⁴, ale dokáže nám pomoci pochopit druhý bod Irenejova důrazu, kterým je služba a oslava pána. Syn, který od pána kočár dostává, vyjadřuje úctu a svůj vztah k pánu za prvé tím, že se o kočár dobře stará, za druhé mu prokazuje úctu tím, že kočár používá k jistému účelu, jak zamýšlel jeho pán. Pokud pán daroval svému synu kočár a on se o něj sice bude velmi pečlivě starat, ale nebude ho používat k daným účelům, které král zamýšlel, pána to bude mrzet. Stejně tak však bude neuctivé vůči králi, když syn kočár bude používat dnem i nocí, ale o jeho vzhled a stav se ani trochu starat nebude.

Tento krátký příměr nám tak v dané kapitole může pomoci pochopit, že člověka, mající své tělo darované od Boha, zavazuje tento dar k lásce a úctě jak vůči tělu, tak i k Bohu. Daná úcta k Bohu vychází jako úcta k samotnému Božímu daru, daru tělesnosti.⁹⁵ Takovou úctou pak vzdáváme úctu Bohu.⁹⁶ Vidět tak své tělo jako dar znamená uvědomovat si posvátnost, kterou toto tělo vyjadřuje. Tuto posvátnost pak lidská bytost nachází primárně v daru stvoření, ve kterém Bůh poprvé člověka oslovuje. Člověk na svém těle pracuje, zvelebují jej. Smysl a význam tělesnosti však můžeme nalézt pouze v tělesnosti Kristově, jako univerzální předloze konkrétního lidského bytí.⁹⁷ Podle takové předlohy je lidská bytost stvořena. Tak člověk dochází poznání, že pravého významu své tělesnosti dojde jedině v následování Ježíše Krista.⁹⁸

---

⁹³Papež ve své encyklice ukazuje na důležitost přijetí svého vlastního těla ve vztahu k sobě, k druhým a Bohu. „Naučit se přijímat vlastní tělo, pečovat o ně a ctít jeho významy je pro opravdovou ekologii člověka podstatné. Vážít si vlastního těla v jeho ženskosti či mužskosti je nezbytné k uznání sebe samých při setkání s druhými, kteří se od mne liší.“ FRANTIŠEK. *Laudato Si* [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.farnostsusice.cz/doc/encyklika-laudato-si.pdf?1442638547358>, čl. 155.

⁹⁴Jak jsme si ukázali výše, lidské tělo není pouhým povozem k hlavní duši, ale je s ní přímo na rovině. Lidské tělo je tělem duši.

⁹⁵ Vždyť Bohu děkujeme za svoji existence právě tím, že pečujeme o vlastní tělo. Srov. RADCLIFFE, T. *Proč být křesťan?*, s. 111.

⁹⁶Člověk ctí Otce, tím že ctí tělo.

⁹⁷ Kristologická literatura často ukazuje, že Ježíš se stává takzvaným bytím pro všechny, takzvaným Univerzale konkrétním.

⁹⁸Srov. NOVOTNY, V. *Všechno je milost: sborník k počtě 80. narozenin Ludvíka Armbrustera*, s. 180.

Pokud lidská bytost nahlíží na svoji tělesnost, je třeba tuto tělesnost vidět skrze tělesnost Kristovu v celku trojičního sebedarování. Až takový pohled může člověku rozklíčovat to, co tělo jako dar znamená a k čemu lidskou bytost uschopňuje. Člověk se ve své tělesnosti nenachází jako povoláný k dokonalému životu či životu plnému ctnostných skutků. Člověk se ve své tělesnosti nachází v bytostném povolání ke Kristu.

2.4 Být povoláný v Kristu

Jak jsme ukázali výše, antropologie dochází svého naplnění v christologii, která ukazuje lidskou bytost jako bytost stále upřeně zaměřenou ke Kristu. V tomto zaměření se vyjasňuje i cíl osoby a samotné tělesnosti, tedy být v lásce pro druhého. Osoba se, jak píše Clément, stává sebezpřesažením.⁹⁹ Pravé uskutečnění lidské tělesnosti se neděje v naplňování potřeb těla, ctnostném životě či zříkání se života. Tělo musí být zaměřeno na „vtělené Slovo, jeho umučení a vzkříšení“¹⁰⁰ a vycházet z něho. Takovému tělu se dostává opravdového naplnění, kdy pravá realizace lidské bytosti přichází až ve chvíli, kdy se sama sebe vzdá pro druhého, kdy v lásce „dává života za přítele.“¹⁰¹ Člověk sám sebe nachází ve své tělesnosti, v účasti na životě Trojice, na životě Ježíše Krista. Sám Kristus na sebe vzal lidskou přirozenost, stal se jedním z lidí a tuto přirozenost ve svém životě proměnil a oslavil. Lidská bytost tak díky Kristu¹⁰² může přistupovat ke své tělesnosti jako k tělesnosti, která je nejen dobrá, ale je i povolána žít život podle Krista. Jak dodává Clément, „člověk je na světě pouze skrze svou tělesnou skutečnost, a přesto ji někdy přesahuje“¹⁰³ – osoba se tak stává neredukovatelnou, má své přesahující povolání, je přímo zaměřená ke vzkříšení.¹⁰⁴ Bytí pro Krista či stvoření pro Krista tak z určitého pasiva přechází do aktiva, jako býtí povolán pro

⁹⁹ Srov. CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 18.

¹⁰⁰ CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 23.

¹⁰¹ CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 17.

¹⁰² Jakožto jeho Obrazu.

¹⁰³ CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 16-17.

¹⁰⁴ Srov. CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 16-17. Duše pak tíhne k tělu a automaticky tíhne ke vzkříšení. Srov. Mezinárodní teologická komise. *O některých aktuálních otázkách eschatologie*. 1. Vyd. Olomouc: Centrum Aletti, 2008, s. 60.

Krista. Takové aktivum člověku ukazuje, že být volán Kristem neznamena pasivně očekávat spásu, ale aktivně se na ní podílet spolu se spasitelem.

Můžeme tedy říci, že toho pravého naplnění povolání lidského těla se nedochází jinou cestou než skrze samotnou tělesnost Ježíše Krista.¹⁰⁵ Lidská bytost nachází svůj život, a to život tělesný, jako nedostatečný, zakouší ve svém snažení jakousi neúplnost. Nakonec poznává, že pravého naplnění své tělesnosti nemůže dojít nijak jinak než po vzoru Kristově, tedy v milostném pohledu na kříž, ukřižování a vzkříšení. Tak i tělesnost dochází naplnění v lásce prožívané v utrpení, vydání sebe sama druhému a v lásce obětování svého života, svého těla, ve znamení ne zmaření, ale obnovení cesty.¹⁰⁶ Vždyť samotná oběť Ježíše Krista „prostupuje celé dění světa a dává mu život.“¹⁰⁷ Samotná smrt Kristova těla dává život všem tělům. Lidské tělo je tak povolane na cestu, která je zakončena smrtí. Taková smrt však není zmařením, ale můžeme v ní nacházet symbolické vyvrcholení všech cest předchozích jako absolutního vydání svého života druhému, absolutního vydání svého těla Bohu.

Závěrem této kapitoly je potřeba zdůraznit, že nezaslouženost, nepodmíněnost či gratuita spásy a stvoření „neodporuje ontologickému zaměření stvořeného bytí ke Kristu.“¹⁰⁸ Boublík ukazuje na samotný most mezi stvořením a povoláním pro Krista. „Kristocentrické zacílení člověka je důsledkem stvoření, jež uskutečnil Otec skrze Slovo a pro Krista.“¹⁰⁹ Čili jinak řečeno, že Bůh tvoří stvoření s pohledem na Krista a stvoření jako takové tak dochází svého pravého vyjádření až v Kristu.¹¹⁰ Lidská bytost tedy opravdu nedochází svého naplnění nijak jinak než s upřeným pohledem a životem žitým v Kristu.¹¹¹ Člověk tak uskutečňuje plnost svého života a těla jedine v Kristu.¹¹²

---

¹⁰⁵Srov. Jan 14, 6

¹⁰⁶Takové pojetí můžeme vidět i ve zfilmované verzi Pána prstenů, kdy Gandalf ukazuje, že smrtí nic nekončí, ale celý příběh teprve začíná. Srov. WALSH, F., BOYENS, P., JACKSON, P. Podle románu TOLKIEN, R. R. *Pán prstenů*. [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://https://www.youtube.com/watch?v=BxRYwLMXesw>

¹⁰⁷HELLER, J. *Hlubinné vrty*. Praha: Kalich, 2008, ISBN 9788070170830, s. 73.

¹⁰⁸BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*, s. 113.

¹⁰⁹BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*, s. 113.

¹¹⁰Boublík přímo mluví o Ontologickém zaměření celého stvořeného bytí ke Kristu. Srov. BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*, s. 113.

¹¹¹II. Vatikánský koncil. *Gaudium et Spes* [online]. 1965 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_cs.html, čl. 22.

¹¹²Srov. BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*, s. 113.

Dar lidské tělesnosti tak můžeme definovat jako dar zcela gratuitně daný, prožívaný jako povolání v Kristu. Takto pojímané tělo a tělesnost vchází do zcela nové dimenze, kde lidská bytost své tělo nahlíží jako dar milosti od Boha. S takovým pojetím daru tak přichází i nesmírná úcta k tomuto daru. Darovaná tělesnost lidské bytosti dochází svého úplného naplnění až ve vzoru tělesnosti Kristově, jako tělesnosti žité pro druhého.¹¹³ Dar těla tak lidskou bytost uvádí do uchopení své tělesnosti jako gratuitního daru života, daru největšího a nejdražšího, kterým je člověk povolán disponovat, povolán sloužit. Právě disponibility však lidská bytost dochází jenom v Kristu, který se pro lidskou tělesnost doslova stává cestou, pravdou a životem.¹¹⁴

3. Člověk v církvi, tělo v těle Kristově

Díky prvním dvěma kapitolám, které hrály klíčovou úlohu v představení pravého významu těla v teologickém jazyce a jeho pojímání jako daru, se nyní ve třetí a poslední kapitole budeme moci zaměřit na představení daru tělesnosti ve společenství církve, ve službě a povolání člověka. Znovu je nutné připomenout a mít na paměti, že nemluvíme pouze o těle a tělesnosti jedince, ale i o těle církve jako těle abstraktním, které však tělo jednotlivce výrazně ovlivňuje. Ježíš často mluví o církvi, která se stává jeho tělem, a církvi, která je jeho snoubenkou. Taková církev jako tělo Kristovo se tak pro naši práci stává velmi důležitým tématem a jakousi předlohou těla každé lidské bytosti. Poslední kapitola bude tedy čtenáři nabízet určité propojení cesty církve jakožto reálného těla Kristova a cesty člověka v jeho individuální tělesnosti. Předešlá kapitola uváděla diváka do problematiky daru a jeho pojetí v teologickém jazyce. Nyní je potřeba definovat již konkrétně, k čemu nás tento nezištný a zdarmadaný dar povolává, v čem nás uschopňuje a kde dochází své pravé realizace. Církev tak pro tuto práci nabízí dokonalý obraz služebného těla Kristova. Je jak vyvolené, tak povolane následovat Krista, nabízí určitou předlohu a samotný oživující prvek služebné tělesnosti člověka. Taková církev pak vytváří jedno svaté a služebné tělo, tělo

---

¹¹³ Můžeme zde mluvit i o existenci, která je zaměřená k druhému. Takzvané proexistenci.

¹¹⁴ Srov. Jan 14. 6

mnoha těl, tělo Kristovo.¹¹⁵ Tato kapitola je tak završením bakalářské práce, snažící se ukázat pravé naplnění a charakter lidského těla jako daru, kterým je jeho bytí v těle Kristově.

3.1 Člověk vyvolený, v těle Kristově

Být povoláný v Kristu prvně znamená být součástí Krista, být synem v Synu.¹¹⁶ Dané patření v povolání nemůžeme nacházet nikde jinde než v církvi, ve společenství, které svůj život prožívá v pohledu na Krista. Takové společenství prožívá sebe sama jako tělo, a to nejen jako tělo z kostí a masa, ale jako tělo Kristovo, tělo povolané, putující Boží lid, jako tělo čekající na Boží slávu. Toto tělo však není nějakým exkluzivním vyvoleným, těšícím se z prvenství a jednoduše řečeno profitující z daného prvenství. Pokud chápeme společenství lidí jako církev, církev sjednocenou Kristem a vyvolenou, je nutné danou vyvolenost vnímat v pravém světle. Pravá vyvolenost, býti vyvolen v Kristu, neodkazuje k prvenství a slávě, tato vyvolenost odkazuje k lásce a službě druhým. Konkrétně pak „jsem vyvolen pro službu.“¹¹⁷ Až poté vzniká to pravé tělo Kristovo, které právě svojí vyvoleností zjevuje „basileiu“, čili království Boží.¹¹⁸ Takové tělo se pak v Kristově milosti stává novým stvořením, dotýkajícím se ostatních lidí. V eucharistickém vylití se život věřících sjednocuje do jednoho těla. Těla Kristova, shromáždění sjednocující umučeným a oslaveným Kristem.¹¹⁹ Milost rozlévajícím se v povolané církvi a proudícím k ostatním národům pramení právě z lásky předávané od Krista dál. Tato láska je hlavním motivem Kristova jednání a samotného vyvolení církve. Církev je vyvolena právě díky lásce Kristově, přímo ji můžeme nazvat snoubenkou Kristovou.¹²⁰ V takovém pohledu je pak nutné

---

¹¹⁵ Srov. RATZINGER, J. *Církev jako společenství*. Praha: ZVON, české katolické nakladatelství, 1994. ISBN 9788071953272, s. 24.

¹¹⁶ Srov. Ef 1, 4-7; LG 40, 2; Být dokonce novým stvořením. Srov. LG 7

¹¹⁷ O vyvolenosti samotného Izraele se zmiňuje i *Lumen gentium*, jako o národu vyvoleném k službě. Srov. II. Vatikánský koncil. *Lumen Gentium* [online]. 1964 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19641121_lumen-gentium_cs.html, čl. 9.

¹¹⁸ Srov. Lk 11, 14-23

¹¹⁹ Srov. LG 7

¹²⁰ Srov. LUBAC, H. D. *Meditace o církvi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7195-120-9, s. 73.

spatřovat milost vyvolení proudící do života ostatních právě v té nezištné a sebevydávající lásce, s jakou Kristus přistupuje k církvi.¹²¹

Toto povolání můžeme vnímat jako svobodné vyvolení ze strany Boha. U každého věřícího dochází i k svobodnému souhlasu s tímto povoláním, které probíhá ve křtu, jakožto „přidružení ke Kristově smrti a k jeho vzkříšení.“¹²² V *Lumen gentium* pak nacházíme odkaz na slova apoštola Pavla, tedy že „tím křestním ponořením do jeho smrti byli jsme spolu s ním zaživa pohřbeni. Neboť jestliže jsme s ním srostli tak, že jsme mu podobní v jeho smrti, budeme mu tak podobní i v jeho zmrtvýchvstání.“¹²³ Daný důraz na smrt a vzkříšení je pro naše úvahy o církvi a jejím povolání zásadní. Smrt Kristova a celý jeho život je předlohou života církve. Kristova smrt se stává zásadním rozhodovacím mezníkem církve, neboť je k této služebné smrti ve své vyvolenosti povolána.

Do tohoto tématu služby, vyvolení, smrti a zmrtvýchvstání vstupuje lidská bytost jako základní jednotka církve. Každý člověk pak tvoří úd církve, mající stejné znaky zaslíbení a poslání jako celá církev, jako tělo Kristovo. Vždyť církev bude opravdovým tělem Kristovým, když bude každý křesťan žít po vzoru Krista, když bude každý křesťan umírat pro Krista a nechávat se znovuzrodit k životu s ním, když každé tělo věřícího bude žít z živého těla Kristova.¹²⁴

3.2 Člověk v církvi, tělo povoláné ke službě

Lidská bytost zjišťuje, že církev je povolána být nevěstou Kristovou.¹²⁵ Bibilické povolání však, jak předchozí část ukázala, vyzývá k životu podle Krista samotného. A tak je církevní společenství, jakožto tělo Kristovo, povoláno na cestu sebevydávající se lásky. Účast na daném vztahu a životě však není pouze v teoretické rovině či nějaké kolektivní realizaci. Každá lidská bytost ve své

---

¹²¹ Červenková zde mluví nejen o církvi například katolické, ale celé lidstvo zahrnuté v díle spásy a sjednocené v Kristu. Srov. ČERVENKOVÁ, D. *Katolický pohled na náboženskou pluralitu*, s. 145-148.

¹²² LG 7

¹²³ Řím 6, 4-5

¹²⁴ Srov. CONGAR, Y. *Za církev sloužící a chudou*. Vyd. v KN 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. ISBN 9788071920069, s. 129.

¹²⁵ RAHNER, H. *Der spielende mensch*. 7. Vyd. Einsiedel: Johannes Verlag, 1952. ISBN 9783265110332, s. 45.

tělesnosti poznává, že křtem se stává reálnou součástí těla Kristova a že se s ním vydává na cestu milosrdenství.

Povolání ke službě, služebnost lidské bytosti a jeho těla je neodmyslitelnou a dá se říci i jednou ze zásadních charakteristik vážících se k lidskému tělesnu. Předchozí část ukázala na výjimečnost vyvolenosti lidské bytosti a její vyvolené bytí v církvi. Nyní je potřeba zamyslet se, jakým způsobem s tímto bytím souvisí lidské tělo. To samo sebe prožívající jako součást univerzálního těla Kristova prožívá samo sebe jako stejně povolane, nezištně obdarované a služebně vyvolené. Na lidské tělo tak můžeme pohlížet jako na určitou konkrétní zkušenost jednotlivce, která sama sebe nalézá a realizuje v univerzálním společenství církve.

Toto služebné povolání však není pro lidské tělo a lidskou bytost ničím jiným než povoláním služby lásky a vydání sebe sama druhému. Lidské tělo tak samo sebe nachází v tomto povolání, nicméně člověk sám zjišťuje, že dané křesťanské povolání se stává povoláním pro druhého. Lidská bytost ve svém těle poznává, že vyvolenost jeho těla není pro jeho fyzické pohodlí, ale právě v nepohodlí zažívá pravý smysl služebnosti. Ratzinger tak k tomuto pojetí služebného vyvolení těla ukazuje, že dané vyvolení, je-li založeno na lásce, je vyvolením, které lidské tělo vytrhuje od sebe a svého zaměření na své pohodlí a prospěch a přivádí ho k druhému.¹²⁶ Ukazuje tak, že biblická vyvolenost není vyvoleností jednoduchou, ale povoláním k bolestnému zapírání sebe sama pro druhého.¹²⁷ Lidská bytost tak poznává svoji tělesnost a tělo v jeho další dimenzi, kterým je jeho služebné bytí.

V daném pohledu tak nacházíme analogické propojení mezi církví jakožto služebným tělem Kristovým a lidským tělem, povoláním ke stejné cestě. Církev a církevní společenství by se tak měly stávat předlohou pro lidskou bytost prožívající svoji tělesnost jako dar Boží, docházející největšího naplnění právě ve služebném společenství církve jakožto těla Kristova.

---

¹²⁶ „Láska sama je utrpení, passio. Nejprve mě obšťastňuje, dává mi zkušenost štěstí vůbec. Na druhé straně mě však také vytrhuje z pohodlí mého klidu a já podléhám proměně.“ BENEDIKT XVI. *Bůh a svět: tajemství křesťanské víry: rozhovor s Peterem Seewaldem*. Brno: Barrister & Principal, 2010, ISBN 80-7021-628-X, s. 221.

¹²⁷ Srov. BENEDIKT XVI. *Bůh a svět: tajemství křesťanské víry: rozhovor s Peterem Seewaldem*, s. 221.

Služba tak znamená vycházet ze sebe sama, otevírat se druhému a v této otevřenosti tu pro druhého být a pomáhat mu. To je pravý služební charakter lidského těla, tedy v určité bolestivé zkušenosti vycházet ze sebe a tak jako církve zjevovat Boží království na svém těle. To se stává pravým služebním povoláním těla. S tímto tématem pak neodmyslitelně souvisí charakteristický znak křesťanské služebnosti, kterým je služebnost chudobná.

3.3 Člověk v církvi, tělo povolání k chudobě

Služební charakter lidské bytosti a konkrétně pak jejího těla jsme již nastínili v předešlé části. Následující část nám pomůže vstoupit do jedné ze základních charakteristik této služebnosti, a tím je lidské tělo povolání k chudobě.¹²⁸ Budeme se tedy zamýšlet nad tím, jak princip chudoby církve a člověka souvisí s lidským tělem a jeho služebným bytím.

Chudoba a poznání chudoby se nevztahuje pouze k materiální skutečnosti. Zvláště pak v biblickém jazyce máme mnoho možných interpretací chudoby, jednou z nich je interpretace chudoby jako postoje vědomí své nízkosti a pokory před Bohem.¹²⁹ Být chudý, být odkázaný na druhé, být doslova nahý a vědom si toho, že nemám nic, nejsem nic. Takový charakter chudoby pak přivádí lidskou bytost k jedinému závěru. Jsem chudý, nemám nic, jediný zdroj bohatství můžu nalézat pouze u Boha. Jsem-li povolán k chudobě, neznamena to chudobu materiální, ale pokorné přijetí své nízkosti a v této nízkosti, dalo by se říci pokoře ducha, přistupovat i k druhým. Tak i celá církev, celé tělo Kristovo povolání následovat samotného Boha ukazuje, že Ježíš nepřichází v bohatství, ale stává se chudým pro chudé. V jeho pokorném a odevzdaném přístupu k Otci žije svůj život a tímto přístupem přichází i k lidské bytosti. Ježíš na sebe bere veškerá omezení, nesnadnosti a bolesti, reálně vstupuje do nejchudších oblastí, mezi nemocné, hříšné, reálně se jich dotýká a léčí je. Stejně tak jako Kristus vykonal dílo

---

¹²⁸ Srov. CONGAR, Y. *Za církev sloužící a chudou*, s. 123-124.

¹²⁹ Srov. AKVINSKY, T. *Blahoslavení chudí duchem* [online]. 2010 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <http://revue.theofil.cz/revue-clanek.php?clanek=1386>

vykoupení v chudobě a v pronásledování, tak je i církev povolána vydat se toutéž cestou.“¹³⁰

Do takového povolání chudoby vstupuje i člověk ve své tělesnosti. Kristus vykonává dílo chudoby, ke kterému je povolána jak církev, tak i každá lidská bytost ve svém těle.¹³¹ Je však nutné se ptát, co konkrétně znamená povolání lidského těla do chudoby a pro chudé. Člověk je ve své tělesnosti stvořen pro druhého, je stvořen do vztahu a ve vztahu se realizuje.¹³² Ve vztahu pak dokáže nahlédnout do dané vyvolenosti k chudobě jakožto do vyvolenosti vydání sebe sama druhému. Tělo pak ukazuje na reálné sebevydání se druhému ve skutcích, činech a lásce. Jak píše apoštol Jakub, k čemu by pak byla taková víra, která by se neprojevovala skutky?¹³³ Vždyť pro samotnou církev má být nejdůležitější služba a služba druhým, zvláště pak chudým.¹³⁴ V takové službě církev vynakládá veškeré své bytí právě pro chudé, pro tyto maličké. Prostředky, které by se daly využít pro zvelebování ornátů, hromadění bohatství či výhodných investic.

Stejně tak i lidská bytost ve svém těle žijící dle vzoru těla církve a těla Kristova se vydává pro druhého. Danou službou vstupuje do chudoby a poznává, že chce-li jít opravdu cestou Kristovou, znamená to být chudým v chudé církvi, odevzdaným v odevzdané církvi.¹³⁵ V současné době je možné sledovat mnoho směrů konsumismu¹³⁶, které činí lidské tělo přehnaně bohaté a v tomto bohatství uzavřené. Být sloužícím ve sloužící církvi, být více svým tělem ve světě znamená více se vydávat pro druhé, být více chudým pro chudé.

V takovém představení spojení těla církve a těla člověka docházíme k objevení povolání těla lidské bytosti. Tím je, stejně tak jako u církve, povolání

---

¹³⁰ LG 8

¹³¹ LG 8

¹³² Tak jako osoby trojice se ve vzájemné vztahovosti realizují. Srov. ŠPIDLÍK, T. *My v Trojici*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2000, ISBN 80-86045-53-6, s. 121.

¹³³ Srov. Jk 2, 14-17

¹³⁴ Srov. CONGAR, Y. *Za církev sloužící a chudou*, s. 123-124.

¹³⁵ Taková chudoba církve by tak měla vycházet ze samotné chudoby Krista. Čili z života pro druhého a nakonec v jeho absolutním vydání svého života člověku. Tak i v církvi by se měla projevovat chudoba, ve které se církev zaměřuje vždy na druhé a nakonec se pro ně i obětává. „Protože církev znamená přítomnost Krista ve světě, má co nejdokonaleji reprodukovat Kristův obraz... Chudoba, která je znamením vtělení, má být také znamením církve.“ CONGAR, Y. *Za církev sloužící a chudou*, s. 128.

¹³⁶ Srov. FRANTIŠEK. *Laudato Si* [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z:<http://http://www.farnostsusice.cz/doc/encyklika-laudato-si.pdf?1442638547358>, čl. 34.

do služby v chudobě do služebné chudoby. Chudoba se pak v tělesnosti projevuje jako reálné vystupování k druhému, vystupování v láskyplném vztahu, ve kterém se lidská bytost pohybuje. Je nutné dodat, že veškeré naše uvažování o vydávající se tělesnosti a chudobě se pohybuje v hranicích vztahu, v hranicích lásky. Problém nastává, pokud jsou tyto hranice opuštěny. Takové jednání se pak stává nehodnotným, jako jednání bez lásky, které ztratilo svůj opravový význam.¹³⁷ Člověk tak ve své tělesnosti má naplňovat svoji víru, tedy v lásce vydávat své tělo druhému, do dimenzí chudoby, nouze, nemoci a bolesti, do toho všeho vstupovat svým vlastním tělem. To je pravý obraz teologie chudoby lidského těla. Po vzoru Krista vydat sám sebe za druhé, být chudým obrazem putování po cestě za Pánem, vše mu odevzdat a být povoláním nástrojem jeho vůle. Vždyť Kristus se pro lidské tělo stává chlebem, obživou, snižuje se na takovou úroveň, že se jeho tělo stává pokrmem ostatních. Tak i lidská těla vydávající se touto cestou se stávají pokrmem pro hladové, nemocné, smutné, trpící, stávají se chlebem života, eucharistií v Kristu.¹³⁸

3.4 Radost těla v chudobném povolání

Chudoba, povolání, služba, to jsou častá témata, která nebývají často spojována s tělesnou radostí, štěstím či klidem. Přistupujeme-li však k těmto tématům skrze chudobu, povolání a službu Kristovu, nacházíme zcela nový rozměr těchto témat.

Clément ukazuje, že lidský duchovní život proměněný Ježíšem Kristem se přímo stává růstem těla pro slávu.¹³⁹ Tento růst však podle Clémenta není snadným postupem, ve kterém lidská bytost dochází osvícení. Clément si pomáhá analogií lidských vrásek symbolizujících kuklu motýla. Lidské tělo povolání do služby v chudobném bytí není procházkou růžovým sadem, tělo se přímo „vyčerpává a rozpraskává¹⁴⁰ jako kukla, z níž má vyletět motýl.“¹⁴¹ Člověk zakouší, že i přes náročnost života, života zasaženého smrtí, ho Ježíš Kristus

---

¹³⁷ Srov. 1 Kor. 13, 1-13

¹³⁸ Srov. RATZINGER, J. *Církev jako společenství*, s. 24,

¹³⁹ Srov. CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 124.

¹⁴⁰ Obrazem lidských vrásek objevujících se na těle.

¹⁴¹ CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*, s. 124-125.

proměnil a dal mu slávu. Díky tomu lidská bytost dostává možnost svůj těžký a často náročný život prožívat radostně, a to s pohledem upřeným k Trojici. Vždyť Bůh přišel hledat a zachránit to, co zahynulo.¹⁴² Tělo tak dostává naději, reálnou naději v Těle Ježíše Krista, Těle vzkříšeném a oslaveném.¹⁴³ Stává se něčím více než jen problémem, který je potřeba vyřešit, překonat či přetrpět. Stává se Božím znamením, stává se „radostným tajemstvím, které kontemplujeme s plesáním a chválou.“¹⁴⁴ Celé tajemství těla tak nesmí být v křesťanském uvažování bráno jako tajemství poskvrněné, nedokonalé, zakoušející bezvýchodné utrpení. Tělo stvořené Bohem volá k oslavě Boha. Svým radostným životem pak lidská bytost vzdává chválu svému stvořiteli, a co více, ukazuje na víru, kterou v Něho má. Vždyť radost ukazuje, že i přes problémy a bolesti, které tělo zažívá, dokáže člověk věřit ve vykupitelské dílo Syna. Radost odkazuje k akceptaci Kristova života, jeho cesty. Takové akceptace dosahujeme vírou, že celý člověk i ve svém těle je znamením naděje, že celý člověk i ve svém těle dojde spásy.¹⁴⁵ Člověk tak může již na tomto světě zažívat takzvanou radost z radosti budoucí, radost z radosti věčné. Zde se tak dotýkáme tajemství basilei a království Božího, které lidská bytost má možnost zažívat již nyní a částečně, dokonale však až po smrti.¹⁴⁶

Lidská bytost je tedy schopná na chudobnou službu a povolání v Kristu nahlížet jako na radostné povolání směřující do slávy, do slávy uprostřed Boha Otce, Syna a Ducha svatého. Takové povolání ke slávě jenom nesměruje, ale už se v ní samé částečně zjevuje. Zavěrem tak můžeme ukázat, že tělo a tělesnost prožívané v Ježíši Kristu již nejsou zátěží, kterou sebou lidská duše táhne. Lidské tělo se v Kristu stává oslavené, celý člověk se v Kristu stává oslaveným. Žít život v povolání Kristově dává lidskému tělu garanci, garanci věčnosti. Takové tělo se tak nachází uprostřed dynamiky lásky mezi Otcem Synem a Duchem svatým. Dynamiky, která lidské tělo pozvedá a dává mu naději, naději na věčný život.

---

¹⁴² LG 8

¹⁴³ Bůh nakonec otáčí i smrt jakožto pro lidskou bytost a její tělo jednosměrnou cestu přehrazuje mostem své slávy v Ježíši Kristu.

¹⁴⁴ FRANTIŠEK. *Laudato Si* [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.farnostsusice.cz/doc/encyklika-laudato-si.pdf?1442638547358>, čl. 12.

¹⁴⁵ Tak mluví i Sancrosanctum concilium jako o radosti církve která „s radostí nazírá to, čím sama touží a doufá zcela být.“ SS 103

¹⁴⁶ Srov. 1. Kor 13, 12

Zavěr

V celé práci jsem se věnoval představení těla a tělesnosti jako Božího daru. Práce se skládala ze tří hlavních kapitol, kterými byly *Tělo v křesťanském pohledu*, *Tělo a Dar* a nakonec *Člověk v církvi, tělo v těle Kristově*. V závěru této bakalářské práce se tak pokusím shrnout, jak tělo a tělesnost v křesťanském pohledu korespondují s tematikou daru, konkrétně pak daru Božího, daru stvoření.

V první kapitole jsem čtenáře uvedl do problematiky, kterou je křesťanský pohled na lidské tělo a tělesnost. Ve své první části se tak věnuji v historii častému a dnes do jisté míry skrytému přístupu k tělu a duši jako k dvěma nerovnoceným polaritám tvořících člověka. Častý problém tak můžeme vidět v upřednostňování pouze jedné ze dvou polarit člověka. Víra v nadřazenost duchovna nad hmotou pak měla za následek upozadění těla a tělesnosti. Jak práce ukázala, člověk zaměřující se pouze na svou spiritualitu se však nestává duchovnějším, ale dané myšlení spíše jeho jedinečnou spiritualitu a velikost redukuje.

V první části jsem tak ukázal, že člověk je tvořen dvěma polaritami, kvalitou těla a kvalitou duše, z nichž ani jedna nemůže existovat bez druhé. V další části první kapitoly jsem čtenáře uvedl do svátostnosti těla a jeho výjimečnosti ve Stvoření. Po představení těla, které není něčím méně podstatným než duše, těla, které má kvalitu ducha, jsem kladl ještě větší důraz na jedinečnost těla a tělesnosti v Božím plánu spásy. Tato jedinečnost tkví v pojmání těla jako svátosti. Čtenáři pak ukazují, že lidská bytost se ve svém těle stává svátostí, která má schopnost promlouvat k člověku a odhalovat mu jedinečnost tajemství, kterým je jak člověk, tak i Bůh sám. Takovou svátostnost pak může věřící zažívat zvláště v liturgii, jakožto oslavě a chvále Božího Slova. V liturgii lidská bytost upřeně hledící na tělo Kristovo dochází poznání krásy a jedinečnosti těla vlastního jakožto obrazu stvořeného podle Obrazu Kristova.

Svátostnost těla zavádí čtenáře do třetí části, vysvětlující původ dané svátostnosti lidského těla, kterou je stvoření lidské bytosti a její tělesnosti podle Obrazu Božího. Danou částí tak provází zásadně Moltmann, který ukazuje, že stvořenost k Obrazu Božímu dojde svého smyslu lépe, když se vrátíme k překladu

původního verše. Daná slova, stvoření podle Obrazu, pak zachycují lidskou bytost v její tělesnosti jako bytost, která byla stvořena podle obrazu Boha, kterým je Kristus. Člověk tak v liturgické oslavě poznává, že jeho tělesnost je nejen svátostná, ale je stvořena podle věčné a svaté předlohy, podle Krista. V poslední části první kapitoly tak čtenář poznává, že jestliže je lidská bytost tělem i duší, tělem s rozměrem ducha, a tato duální jednota nachází svůj vzor v Ježíši Kristu, že jako Kristus vstupující do života, smrti a vzkříšení je ona sama, v celé své úplnosti, pozvaná účastnit se daného života, smrti a vzkříšení. Vzkříšenost člověka je pak tématem poslední části první kapitoly, ve které jsem ukázal, že Kristus, vstupující do lidského života a těla, toto tělo proměňuje a zve lidskou bytost v její tělesnosti k věčnému patření na Boha.

Ve druhé kapitole jsem se věnoval tematice daru a jeho uchopení v křesťanském myšlení. Dar, darovanost života a nezištné obdarování se stávají velkými a hlubokými tématy jak v myšlení věřících, tak i pro tuto práci. První část druhé kapitoly tak čtenáře uvedla do daru a jeho významu v křesťanském myšlení. Čtenář poznává, že lidský život se stává darem a jako takový odkazuje k určitým skutečnostem. První skutečností je nepodmíněnost daru, které se práce věnovala ve své druhé části. Na nepodmíněnost práce pohlížela jako na zcela zdarma danou skutečnost, darovanou lidské bytosti. Nezištnost obdarování pak práce ukazuje jako základní vlastnost daru stvoření těla, kterým Bůh tvoří člověka. V této nezištnosti pak lidská bytost zažívá, že sama v sobě dochází úplnosti, až když své tělo a tělesnost přijímá a zároveň přijímá do svého života i Krista, k jehož obrazu byla její tělesnost stvořena.

V následující části ukazuji, že jestliže je člověk ve své tělesnosti stvořen Bohem, dochází k naplnění jeho života a jeho těla jedině v upřeném pohledu na Něho. Stvořenost pro Krista a podle Obrazu Božího tak lidskou bytost v její tělesnosti povolává na cestu za Ním. Cesta, ukázaná v poslední části kapitoly, představuje, že má-li lidská bytost tělo darované od Boha, je v tomto těle povolána jít za ním po jeho cestě. Povolání však neodporuje nezištnému obdarování, ale právě takové povolání lidskou bytost vybízí žít svůj život zcela svobodně a dokonale, vybízí ji uchopit svoji tělesnost v její dokonalosti, tedy

uchopit ji ve světle tělesnosti Kristovy. Ve druhé kapitole jsem tak ukázal na dar, kterým je lidské tělo, a na souvislosti z něho vyplívající.

Ve třetí a poslední kapitole diváka uvádím do problematiky těla, které sebe samo nachází v neodlučitelném spojení s Tělem Krista Ježíše, církve. V této kapitole jsem se nejdříve zaměřil na představení termínu vyvolení v kontextu církve a kontextu těla. Církev tak byla v práci představena jako společenství povoláné Kristem, jako nové stvoření, které Kristus oslovuje. Do takového společenství vstupuje i lidská bytost ve svém těle, těle povoláným být tělem Kristovým. Dané povolání či vyvolení se v křesťanském pojetí stává vyvoleností pro druhého. V práci jsem ukázal, že člověk ve své tělesnosti není vyvolen k tomu, aby prožil svůj život pro sebe ve svém pohodlí, ale aby svoji tělesnost dával do rukou služby, do pomoci druhým. U tohoto povolání jsem však ukázal, že výrazně souvisí s tématem chudoby.

Povolání člověka do chudoby znamená povolání lidského těla do dynamiky vztahu. Práce ukázala, že právě ve vztahu člověk dochází naplnění své tělesnosti, a to tím, že celou svoji tělesnost, celé své tělo, odevzdává druhému. Takové odevzdání můžeme nazvat jako chudobné vyjití k druhému, kde si člověk ve svém těle nic nenechává, ale dává vše vztahu. Poukázal jsem na analogii mezi Trojicí a celým světem. Zde mohl čtenář nahlédnout do dynamiky vztahů, které jsou-li uvnitř Trojice, jsou také zákonitě v dynamice stvoření a vztahů člověka jakožto obrazu Trojice. Poslední část nakonec ukázala, že bavíme-li se o chudobě, povolání či službě, není to útrpná a bolestná výzva pro lidské tělo. Člověk zažívající na svém těle chudobu, služebnost či povolání pro druhého nalézá svůj život v životě Ježíše Krista a jeho služebném povolání a objevuje jakýsi paprsek záře budoucí.

V celé práci jsem nakonec ukázal, že přistupujeme-li k tělu a tělesnosti jako darovanému ve stvoření, přistupujeme k tělu jako k tělu, které je tělem podle obrazu Kristova. Takové tělo se stává zcela novým tělem, svátostí a darem, skrze který je lidská bytost pozvána zažívat svůj život v Kristu. Nakonec jsem ukázal, že jestliže je lidské tělo darováno Bohem, stává se jak nezištným darem, ale také lidskou bytostí k něčemu zavazuje. Tento závazek se však stává radostným povoláním na cestu Kristovu, povoláním do chudobného odevzdání vlastního těla

druhému a nakonec ve smrti jakožto obrazu konečného a absolutního vyjítí do chudoby, do naprostého vydání sebe sama Bohu. Stvořenost podle obrazu Božího tak lidskou bytost vybízí k radostnému pohledu na své tělo a tělesnost. Ukazuje jí nezníčitelnou hodnotu darovanou samotným Ježíšem Kristem, který ve svém těle proměnil těla lidská ve svátostný obraz sebe sama. Takovou proměnou je pozval k radostnému následování završeným radostným odevzdáním svého těla druhému, ve smrti pak v absolutním chudobném vykročení do světla Trojice, do nového zrození.

V celé práci jsem se tak zamýšlel nad tělem a tělesností v křesťanském pohledu. Tělo je pro mne velmi důležité, a to jak v samotném životě, tak v samotném poznávání Boha. Zažívám, že díky tělu jsem schopen alespoň částečně poznávat, kdo je Bůh a jaký je. Tělesnost je tak z mého pohledu klíčovým tématem stvoření. Potvrzení daného stvoření nakonec nalézám v samotném Kristu, díky kterému mohu své tělo lépe poznávat a uvědomovat si, jaký má význam. Tento význam jsem se nakonec snažil nalézt i ve své bakalářské práci, jako tělo, které svou kvalitou nachází v Bohu.

Literatura

BENEDIKT XVI. *Bůh a svět: tajemství křesťanské víry: rozhovor s Peterem Seewaldem*. Brno: Barrister & Principal, 2010, ISBN 80-7021-628-X.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona : (včetně deuterokanonických knih) : český ekumenický překlad. 13. vyd. Praha: Česká biblické společnost, 2007. ISBN 80-85810-29-8.

BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie*. 2. Vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2006. ISBN 9788071950592.

ČERVENKOVÁ, D. *Katolický pohled na náboženskou pluralitu*. 1. Vyd. Praha: Nakladatelství karolinum, 2016, ISBN 9788024633435.

CLÉMENT, O. *Tělo pro smrt a slávu: malé uvedení do teopoetiky těla*. 1. Vyd. Velehrad: Refungium Velehrad-Roma 2004. ISBN 80-86715-17-5.

CONGAR, Y. *Za církev sloužící a chudou*. Vyd. v KN 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. 130 s. ISBN 80-7192-006-1.

GIGLIONI, P. *Svatosti Krista a církve : souzvuk mezi Bohem a člověkem*. 1. Vyd. Kostelní vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996. ISBN 9788071921158.

HELLER, J. *Hlubinné vrty*. Praha: Kalich, 2008. ISBN 9788070170830.

HOJDA, J. *Dětství člověka a Boží otcovství*. MKR Communio 13, 2009, č. 4.

HOJDA, J. *Křest jako základ křesťanského života – cíle, struktura a metodologická východiska publikace*. In *Svatost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*. Hradec Králové: Biskupství královéhradecké, 2012, s. 9–18.

HOJDA, J. *Obrazy člověka ve vybraných dílech literatury a filmu 20. století: teologickoantropologické interpretace*. vyd. 1. Ostrava: Moravapress, 2013.

JAN PAVEL II. *Teologie těla: katecheze Jana Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu*. 1. Vyd. Praha: Paulínky 2005. ISBN 9788074501890.

Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995.

LÉON-DUFOUR, X; (ed.). *Slovník biblické teologie*. Vyd. 5. Velehrad: Křesťanská akademie, 1981. ISBN: 978-80-200-1127-5.

LUBAC, H. D. *Meditace o církvi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7195-120-9.

Mezinárodní teologická komise. *O některých aktuálních otázkách eschatologie*. 1. Vyd. Olomouc: Centrum Aletti, 2008.

MINNS, D. *Irenaeus: an introduction*. New York: T & T Clark, 2010. ISBN 9780567033659

MOLTMANN, J. *Bůh ve stvoření : ekologická nauka o stvoření*. 1. Vyd. PRAHA: Vyšehrad 1999. ISBN 80-85959-25-9.

NOVOTNY, V. *Boží království jako událost mezi osobami trojice*. MKR Communio 2, 2007, s. 155–161.

NOVOTNY, V. *Všechno je milost: sborník k počtě 80. narozenin Ludvíka Armbrustera*. 1. Vyd. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 9788024615059.

POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 2. vyd. Praha: Krystal OP, 2002, ISBN 978-80-7195-394-4.

RADCLIFFE, T. *Proč být křesťan?* 1. Vyd. Praha: Krystal OP, 2017. ISBN 978-80-7575-009-9.

RAHNER, H. *Der spielende mensch.* 7. Vyd. Einsiedel: Johannes Verlag, 1952. ISBN 9783265110332.

RATZINGER, J. *Církev jako společenství.* Praha: ZVON, české katolické nakladatelství, 1994. ISBN 9788071953272.

ŠPIDLÍK, T. *My v Trojici.* Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2000, ISBN 80-86045-53-6.

ŠRAJER, J., KOLÁŘOVÁ, L., a kol. *Gaudium et spes padesát let poté.* 1. Vyd. CDK: Moderní česká teologie, 2015. . ISBN 978-80-7325-391-2.

Elektronické zdroje

FRANTIŠEK. *Laudato Si* [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z:<http://www.farnostsusice.cz/doc/encyklika-laudato-si.pdf?1442638547358>

II. Vatikánský koncil. *Gaudium et Spes* [online]. 1965 [cit. 2018-04-18].

Dostupné z:

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_cs.html

II. Vatikánský koncil. *Lumen Gentium* [online]. 1964 [cit. 2018-04-18]. Dostupné

z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19641121_lumen-gentium_cs.html

II. Vatikánský koncil. *Sacrosanctum Concilium* [online]. 1963 [cit. 2018-04-18].

Dostupné z:

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html

RICHTER, K. *Liturgie jako dialog mezi Bohem a člověkem* [online]. 2016 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/liturgie-jako-dialog-mezi-bohem-clovekem-klemens-richter>

WALSH, F., BOYENS, P., JACKSON, P. Podle románu TOLKIEN, R. R. Pán prstenů. [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://https://www.youtube.com/watch?v=BxRYwLMXesw>

SCHUTZ, CH. *Spiritualita bez konfesionalismu* [online]. 2015 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://https://www.getsemany.cz/book/export/html/1654>

BENEDIKT, XVI. *Caritas in veritate* [online]. 2009 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.farnostsusice.cz/doc/caritas-in-veritate.pdf>

AMBROS, P. *Osoba v pohledu spirituální antropologie* [online]. 2013 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://pfyziolmysl.upol.cz/?p=1103>